

POSTANOWIENIE

Dnia 19 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Janusz Niczyporuk

SSN Maria Szczepaniec

w sprawie ze skargi I. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2022 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

I. K. (dalej jako: „Skarżąca”), reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, pismem z 28 lutego 2022 r. wniosła skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie III AUa [...], wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania toczącego się przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, [...] Oddział w W., w sprawie o ustalenie kapitału początkowego, sygn. akt III AUa [...], przed Sądem Apelacyjnym w [...];
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości 10 000 złotych;
3. zasądzenie na rzecz Skarżącej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

Jak wskazano w uzasadnieniu skargi, 6 sierpnia 2019 r. zapadł w Sądzie Okręgowym w W. wyrok przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych uwzględniający odwołanie Skarżącej. Od wskazanego wyroku ZUS wywiódł apelację, która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...] 13 grudnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny nie podjął żadnych czynności w sprawie do 28 stycznia 2022 r. W ocenie Skarżącej, bezpośrednią przyczyną podjęcia czynności był wpływ pisma z Sądu Najwyższego, przekazującego skargę wniesioną osobiście przez Skarżącą (która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 24 stycznia 2022 r.). Na skutek powyższego Sąd wyznaczył termin posiedzenia apelacyjnego na dzień 24 marca 2022 r.

Zdaniem Skarżącej, nie zmienia to faktu zaistnienia bezzasadnej zwłoki w rozpoznaniu sprawy przez Sąd. Sprawa ta ma bowiem szczególne znaczenie dla Skarżącej z punktu widzenia otrzymywanych świadczeń emerytalnych. Ma to dla osoby starszej i schorowanej bardzo duże znaczenie, w szczególności wobec drożących cen leków.

W uzasadnieniu skargi podniesiono dalej, że Skarżąca swoją postawą nie przyczyniła się w żaden sposób do wydłużenia czasu trwania postępowania. Co więcej, wykazała się daleko idącą cierpliwością i zareagowała dopiero po ponad dwóch latach bezczynności Sądu.

Pismem z 23 marca 2022 r. Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] złożył odpowiedź na skargę na przewlekłość postępowania sądowego, zgłaszając swój udział w toczącym się postępowaniu i wnosząc o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu swej odpowiedzi na skargę Wiceprezes Sądu Apelacyjnego w [...] wskazał, co następuje. Sprawa wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w [...] 19 grudnia 2019 r. (w istocie, jak zauważa Sąd Najwyższy, wpłynęła 13 grudnia 2019 r. – k. 57 akt sądowych sprawy) i po dokonaniu w niej czynności rejestrujących została skierowana do Systemu Losowego Przydziału Spraw w celu wylosowania sędziego referenta, a następnie, skierowana do spraw oczekujących na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej wg. kolejności wpływu. Zarządzeniem z 26 stycznia 2022 r. wyznaczono w niej rozprawę na 24 marca 2022 r. Zawiadomienia o wyznaczonej rozprawie wysłano do stron w dniu 28 stycznia 2022 r. Zatem wniesienie skargi na przewlekłość postępowania miesiąc później, tj. 28

lutego 2022 r., nie realizuje celów skargi założonych w ustawie i w istocie nie służy przyspieszeniu postępowania, któremu w dacie wniesienia skargi był już nadany sprawny bieg, lecz uzyskaniu od Skarbu Państwa odpowiedniej, zdaniem Skarżącej, sumy pieniężnej. Zauważyć przy tym trzeba, że sprawa dotyczy wysokości kapitału początkowego i że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 104,50 zł (różnica pomiędzy wysokością kapitału początkowego ustalonego decyzją z 8 sierpnia 2018 r. na kwotę 84.327,32 zł a wysokością kapitału początkowego ustalonego przy uwzględnieniu zaskarżonego wyroku na kwotę 84.431,82 zł). Żądanie przez Skarżącą zasądzenia od Skarbu Państwa na jej rzecz kwoty 10 000 zł jest więc rażąco wygórowane.

Jak wskazał dalej Wiceprezes Sądu Apelacyjnego, zarówno Sądowi Najwyższemu, jak i uczestnikom niniejszego postępowania, znana jest trudna sytuacja Sądu Apelacyjnego w [...] wynikająca z przeciążenia wpływem spraw nowych i pozostałością spraw nierozpoznanych, W 2020 roku do Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wpłynęły 3.123 sprawy, a zaległość zamknęła się według stanu na 31 grudnia 2020 r. liczbą 2.856 spraw. W 2021 roku do ww. Wydziału wpłynęło 3829 spraw i pomimo załatwienia 4170 spraw pozostałość według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. wyniosła 2515 spraw. Z przyczyn od Sądu niezależnych – w związku z pandemią Covid-19 – możliwość rozpoznawania spraw na rozprawach z uwagi na konieczność dostosowania warunków pracy do wymogów sanitarnych wynikających z zasad bezpieczeństwa pracy w warunkach pandemii, była ograniczona. Z powyższych przyczyn, od Sądu Apelacyjnego w [...] niezależnych, rozpoznawanie spraw uległo spowolnieniu. Zgodnie z obowiązującą zasadą rozpoznawania spraw według kolejności wpływu, sprawa niniejsza oczekiwała na swoją kolej. Obowiązujące przepisy uniemożliwiają skierowanie sprawy do innego referenta i skierowanie sprawy do SLPS do kolejnego losowania. Niniejsza sprawa nie należy do kategorii spraw pilnych, a z akt nie wynika, by Skarżąca wniosła o przyspieszenie postępowania. Przeciwnie, o braku jej zainteresowania sprawą może świadczyć to, że nie wniosła o doręczenie jej uzasadnienia wyroku Sądu I instancji i nie złożyła odpowiedzi na apelację organu rentowego. Nie ma zatem okoliczności, na których można by było oprzeć twierdzenie, że oczekiwanie na termin rozprawy w sprawie o wysokość kapitału

początkowego o wartości przedmiotu zaskarżenia 104,50 zł stanowiło dla Skarżącej dolegliwość uzasadniającą żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie, w której od miesiąca przed wniesieniem skargi był już wyznaczony bliski termin rozprawy i żądania zasądzenia na jej rzecz 10 000 zł.

Powyższe okoliczności uzasadniają, w ocenie Wiceprezesa Sądu Apelacyjnego w [...], wniosek o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej jako: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron,

a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Jednakże jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20, sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekle i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. Aby rozstrzygnąć zatem, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Należy przy tym pamiętać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron.

Przyjmując powyższy pogląd za własny, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania nie może prowadzić do uwzględnienia skargi.

Należy bowiem podkreślić, że sprawa dotyczy wysokości kapitału początkowego i że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 104,50 zł. W konsekwencji, trudno jest uznać, że stosunkowo długotrwałe postępowanie apelacyjne wiązało się ze szczególną krzywdą Skarżącej. Patrząc przez pryzmat całokształtu okoliczności sprawy, przedmiotowy spór miał dla Skarżącej znaczenie bardziej „honorowe” niż materialne. Uwzględnienie skargi na przewlekłość skutkuje obligatoryjnym zasądzeniem na rzecz wnoszącego skargę sumy pieniężnej,

w kwocie nie niższej niż 2 000 zł. W ocenie Sądu Najwyższego w składzie orzekającym, uzyskanie przez I. K. sumy co najmniej 2 000 zł – przy uwzględnieniu faktu, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosiła w sprawie 104,50 zł – nie jest zasadne.

Ostatecznie należy zauważyć, że Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 24 marca 2022 r., III AUa [...], zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. i oddalił odwołanie Skarżącej. Tym samym, sprawa niniejsza jest już prawomocnie osądzona (załatwiona). Tym bardziej przesądza to o trafności zapatrywania, że uwzględnienie skargi na przewlekłość postępowania na obecnym etapie nie jest zasadne.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, skarga podlegała oddaleniu w całości.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

a.s.